

MEDŽIOKLĖS TEISINIO REGLAMENTAVIMO YPATUMŲ PALYGINIMAS LIETUVOJE, LENKIJOJE, VOKIETIJOJE, ŠVEDIJOJE IR SUOMIJOJE

Hubertas BLINSTRUBIS, Vytauto didžiojo universitetas, Žemės ūkio akademija, Miškų ir ekologijos fakultetas,
el. paštas: hubertas.blinstrubis@vdu.lt

Santrauka

Teisinis medžioklės reglamentavimas turi svarbią reikšmę aplinkosaugos ir tvaraus gamtos išteklių naudojimo kontekste. Ši sritis apima medžiotojų, žemės savininkų, ūkininkų, aplinkosaugos organizacijų bei visuomenės interesus, kurie dažnai yra priešaringi ir tampa pagrindine įvairiapusių konfliktų priežastimi. Tokiu atveju teisinis medžioklės reglamentavimas tampa svarbia valdymo priemone, kuria siekiama užtikrinti ekologinę pusiausvyrą ir racionalų laukinės faunos naudojimą. Tyrimo tikslas – palyginti teisinę medžioklės sistemą ir nustatyti pagrindinius medžioklės reglamentavimo modelius. Tyrime taikyti lingvistinis, sisteminis ir lyginamasis metodai. Atliktas tyrimas rodo, kad pasirinktose Europos valstybėse yra taikomi skirtingi medžioklės teisinio reglamentavimo modeliai. Lietuvoje medžioklės teisė yra pagrįsta valstybiniu modeliu, kai medžioklės teisę suteikia valstybė. Lenkijoje yra taikomas mišrus reglamentavimo modelis, turintis valstybinio ir decentralizuoto (bendruomeninio) reguliavimo modelio savybių. Vokietijoje medžioklės teisė priklauso žemės nuosavybę turintiems asmenims, o Švedijoje ir Suomijoje vyrauja nuosavybės modeliu grindžiama sistema, kurioje derinami valstybinio ir nuosavybės modelio elementai. Palyginus skirtingų Europos valstybių medžioklės teisinio reglamentavimo modelius, Lietuvos teisinis reguliavimas yra labiausiai nutolęs nuo nuosavybės modelio, todėl žemės savininko vaidmuo medžioklės kontekste yra labiausiai ribotas.

Reikšminiai žodžiai: medžioklės teisė, medžioklės reglamentavimas, žemės nuosavybė, laukinė gyvūnija, lyginamoji teisė, aplinkos teisė.

Įvadas

Teisinis medžioklės reglamentavimas Europos valstybėse susiformavo istorinių ir teisinių tradicijų pagrindu, todėl medžioklės organizavimo sistema ir skirtingų subjektų teisinė padėtis skiriasi. Teisės doktrinoje pažymima, kad laukinės gyvūnijos teisinis statusas Europos valstybėse grindžiamas skirtingomis koncepcijomis, nuo valstybės išteklių modelio iki nuosavybės teisės pagrindu veikiančio reguliavimo (Kiss et al., 2007). Kai kuriose Europos šalyse laukinė gyvūnija laikoma valstybės saugomu gamtos ištekliumi, kurio naudojimo ir valdymo reguliavimas priklauso valstybei. Medžioklės teisė yra suteikiama per licencijas, leidimus ir medžioklės plotų sistemas nepaisant žemės nuosavybės. Kitose – medžioklės teisė yra siejama su žemės nuosavybe, kai žemės savininkas sprendžia dėl medžioklės teisės ir savininko valdomose teritorijose medžioklė yra vykdoma sutarties/leidimo pagrindu. Dar kitose – taikomi mišrūs teisinio reglamentavimo modeliai. Daugelio valstybių teisinėje sistemoje yra suformuoti mišrūs modeliai, kuriuose derinamos skirtingų modelių (valstybinio, nuosavybės ir decentralizuoto) savybės. Šiuo atveju medžioklės reguliavime dalyvauja keli subjektai – valstybė, žemės savininkai ir medžiotojų organizacijos, o jų teisės ir pareigos paskirstomos siekiant suderinti laukinės gyvūnijos apsaugą bei žemės savininkų ir medžiotojų interesus (Lisina et al., 2023).

Nagrinėjamų Europos valstybių medžioklės teisinio reglamentavimo ypatumų analizė yra aktuali dėl dažnai kylančių ginčų tarp žemės savininkų, medžiotojų organizacijų ir valstybės institucijų. Taip pat dėl nuosavybės teisės ir laukinės gyvūnijos apsaugos interesų pusiausvyros užtikrinimo. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas pažymi, kad nuosavybės teisė nėra absoliuti ir gali būti ribojama įstatymų siekiant apsaugoti viešąjį interesą (Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, 2006). Europos Sąjungos teisėje laukinės gyvūnijos apsauga laikoma bendroju interesu, kurį valstybės privalo užtikrinti, tačiau konkrečios medžioklės organizavimo formos paliekamos nacionaliniam reguliavimui, todėl Europos valstybėse taikomi skirtingi medžioklės teisinio reglamentavimo modeliai. Nepaisant taikomo modelio, visos Europos Sąjungos narės privalo laikytis Europos Sąjungos teisėje nustatytų gamtos apsaugos reikalavimų (Council Directive 92/43/EEC, 1992). D. Mesinger ir A. Ociczek (2021) atlikto tyrimo rezultatai patvirtina, kad teisinis medžioklės reglamentavimas Europos valstybėse skiriasi. Šio tyrimo duomenys rodo, kad Europos šalyse yra taikomi skirtingi medžioklės reguliavimo modeliai, kurie tiesiogiai veikia biologinės įvairovės išsaugojimą ir tvarų jos vystymąsi. Taip pat nustatyta, kad nėra vieningo efektyvaus modelio, o skirtingi teisinio reglamentavimo sprendimai lemia nevienodus praktinius rezultatus.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti ir palyginti teisinio medžioklės reglamentavimo ypatumus Lietuvoje, Lenkijoje, Vokietijoje, Švedijoje ir Suomijoje, nustatant esminius reguliavimo modelių skirtumus.

Iškeltam tikslui pasiekti sprendžiami šie **uždaviniai**:

1. Išanalizuoti medžioklės teisės sampratą.
2. Ištirti teisinį medžioklės reglamentavimą Lietuvoje.
3. Išanalizuoti teisinį reglamentavimą pasirinktose Europos valstybėse (Lenkija, Vokietija, Švedija, Suomija).
4. Nustatyti teisinio reguliavimo modelius ir jų skirtumus.

Tyrimų objektas ir metodai

Tyrimo objektas – teisinis medžioklės reglamentavimas, nustatantis medžioklės teisės ir žemės nuosavybės santykių Lietuvoje, Lenkijoje, Vokietijoje, Švedijoje ir Suomijoje.

Tyrimo subjektas – teisės aktai ir normos, reguliuojančios medžioklės teisės suteikimą, medžioklės subjektų teises ir pareigas bei valstybės vaidmenį laukinės gyvūnijos išteklių naudojime.

Tyrimo metodai – tyrime taikytas lingvistinis metodas, siekiant išanalizuoti teisės aktų formuluotes ir sąvokas. Sisteminis metodas naudojamas vertinant teisės normas, reguliavimo tikslus ir jų tarpusavio sąsajas teisinės sistemos kontekste. Lyginamasis metodas taikytas siekiant palyginti skirtingų Europos valstybių medžioklės teisinio reglamentavimo modelius, jų panašumus ir skirtumus.

Atliktas kokybinio pobūdžio tyrimas grindžiamas dokumentų analize. Analizuojami nacionaliniai Lietuvos, Lenkijos, Vokietijos, Švedijos ir Suomijos teisės aktai, Europos Sąjungos teisės dokumentai, teismų nutartys ir mokslinė literatūra, susijusi su teisiniu medžioklės reglamentavimu ir laukinės gyvūnijos sauga.

Tyrimų rezultatai ir jų aptarimas

Analizės metu nustatyta, kad pagal Tarybos direktyvą dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos medžioklės teisė Europos valstybėse yra laikoma specifine gamtos išteklių naudojimo forma, kurios teisinis reguliavimas siejamas su laukinės gyvūnijos teisiniu statusu. Laukiniai gyvūnai dažniausiai nėra priskiriami privačios nuosavybės objektams, kol nėra teisiškai sumedžioti ar kitaip įgyti, todėl nuosavybė atsiranda tik juos pasisavinus teisėtu būdu (Council Directive 92/43/EEC, 1992). Ši nuostata siejama su romėnų teisės tradicijos principu „ress nullius“, pagal kurį laukiniai gyvūnai laikomi niekam nepriklausomi iki jų teisėto pasisavinimo (Bean et al., 1997). Taip pat nustatyta, kad Europos teisės kontekste yra išskiriamos dvi pagrindinės medžioklės teisės koncepcijos. Pirmoji – regalijos (valstybinė) koncepcija, pagal kurią laukinė fauna laikoma valstybės saugomu ištekliumi, o medžioklė – valstybės deleguojama teisė. Tokiu atveju valstybė nustato medžioklės plotus, subjektus ir sąlygas, o žemės savininko teisės yra labai ribotos. Antroji koncepcija yra nuosavybės. Pagal ją medžioklės teisė kyla iš žemės nuosavybės teisės. Pagrindiniu medžioklės teisiniu santykiu subjektu tampa žemės savininkas. Jis turi teisę medžioti savo žemėje ir gali perduoti ją kitiems. Šiuo atveju valstybė lieka atsakinga už medžioklės veiklos vykdymo kontrolę, reguliavimo taisyklių nustatymą ir laukinės gyvūnijos apsaugą. Ši koncepcija yra grindžiama vokiečių teisės tradicija (Pacheco Ceolho, 2011). Mokslinės literatūros analizė atskleidė, kad šiuolaikinėje aplinkos teisėje, derinant anksčiau minėtas koncepcijas, buvo suformuotas mišraus valdymo modelis, kuris teigia, kad laukinė gyvūnija laikoma visuomenės vertybe, tačiau medžioklės teisė įgyvendinama per žemės savininkus ar vietos bendruomenes. Šiuo reguliavimo modeliu siekiama suderinti nuosavybės teises su laukinės gyvūnijos apsauga ir racionalių išteklių naudojimu (Kiss et al., 2007; Pacheco Ceolho, 2011).

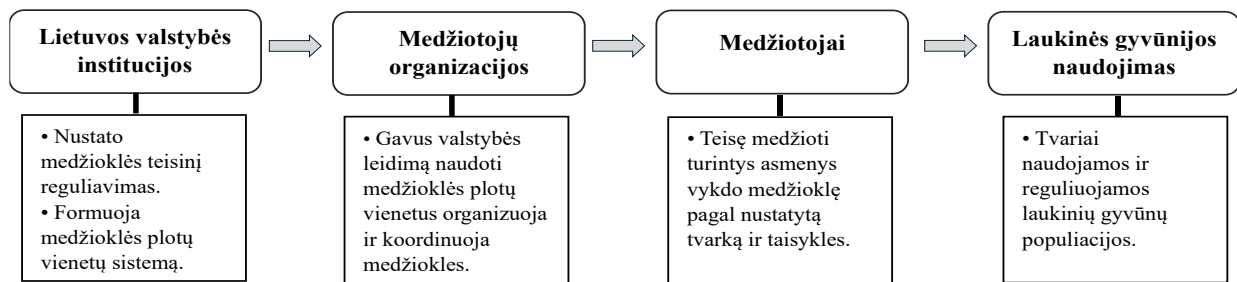
Taigi, Europos Sąjungos teisė nustato laukinės gyvūnijos apsaugos tikslus, tačiau palieka valstybėms pasirinkti konkrečias medžioklės organizavimo ir reguliavimo formas. Todėl teisinis medžioklės reglamentavimas priklauso nuo to, kuriai koncepcijai – valstybinei ar nuosavybės – yra priskiriama medžioklės teisė. Ši teorinė prielaida lemia skirtingą žemės savininkų, medžiotojų organizacijų ir valstybės institucijų teisių bei pareigų apimtį (Council Directive 92/43/EEC, 1992).

Analizuojant Lietuvos medžioklės teisinį reglamentavimą nustatyta, kad Lietuvoje medžioklės teisiniai santykiai yra grindžiami principu, kai laukinė gyvūnija nėra privati nuosavybė nepaisant to turi ar neturi žemės nuosavybę. Laukinė gyvūnija laikoma valstybės saugomu gamtos ištekliumi. Tai nurodo, kad pati teisė medžioti kyla ne iš žemės nuosavybės, o iš valstybės suteikiamo leidimo naudoti gamtos išteklius. Lietuvoje medžioklė organizuojama per medžioklės plotų vienetus. Jie sudaromi administracine tvarka, neatsižvelgiant į atskirų žemės sklypų ribas, o teisė juos naudoti suteikiama medžiotojų organizacijoms, klubams ar būreliams. Tokiu būdu pagrindiniu medžioklės teisiniu santykiu subjektu tampa valstybė, kuri suteikia leidimą medžioklės plotų naudotojoms – medžiotojų organizacijoms. Žemės savininko teisės šiame medžioklės reguliavimo modelyje yra ribotos. Nors žemė yra jo nuosavybė, savininkas negali savarankiškai spręsti dėl medžioklės vykdymo jam priklausančiuose plotuose ar uždrausti medžioklių vykdymą vien savo valia. Jis gali reikalauti tik laikyti saugumo reikalavimų ar kreiptis dėl žalos atlyginimo (Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymas, 2002).

Teisinį medžioklės reguliavimą Lietuvoje formuoja Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija ir Seimas. Šių institucijų vaidmuo medžioklės reguliavimo kontekste yra labai aktyvus. Remiantis įstatymais ir kitais teisės aktais yra nustatomos medžioklės taisyklės, sezonai, leidžiami medžioklės būdai, apibrėžiamos medžiotojų gyvūnų rūšys ir limitai. Medžioklės plotų vienetų formavimas, jų ribų ir minimalaus dydžio nustatymas taip pat priklauso nuo valstybės. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas, 2000). Nors teisinis medžioklės reguliavimas priklauso nuo valstybės institucijų, praktinis medžioklių organizavimas ir vykdymas Lietuvoje yra perduodamas medžiotojų organizacijoms. Medžiotojų klubai, būreliai veikia kaip valstybės įgalioti laukinės gyvūnijos naudotojai ir prisiima pareigą reguliuoti gyvūnų populiaciją bei atlyginti padarytą žalą. Taigi, Lietuvoje medžioklės teisė yra viešosios teisės suteikiama naudojimo teisė, todėl medžioklės organizavimas grindžiamas valstybiniu modeliu, kuriame prioritetas teikiamas centralizuotam laukinės gyvūnijos valdymui (Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymas, 2002). Valstybinio medžioklės reguliavimo modelio taikymo procesas Lietuvoje pavaizduotas 1 paveiksle.

Analizuojant pasirinktų Europos valstybių teisinį medžioklės reglamentavimą matyti skirtingų modelių taikymas. Lenkijoje taikomas mišrus medžioklės teisinio reguliavimo modelis, kai yra derinami valstybinio ir decentralizuoto valdymo elementai. Lenkijos medžioklės įstatymas nustato medžioklės organizavimo sistemą, medžiotojų plotų sudarymo principus, medžiotojų organizacijų vaidmenį ir laukinės gyvūnijos apsaugos bei naudojimo tvarką. Laukinė gyvūnija laikoma valstybės ištekliumi, tačiau medžioklės organizavimas perduodamas medžiotojų sąjungai. Medžijami

plotai gali apimti valstybinius arba privačius žemės sklypus, nepaisant to, valstybės institucijos formuoja šiuos plotus ir nuomos principu suteikia medžioklės teisę medžiotojų organizacijoms, kurios vėliau koordinuoja visą medžioklės veiklą (Prawo łowieckie, 1995).

1 pav. Valstybinio medžioklės reguliavimo modelio taikymas Lietuvoje

Fig. 1. Application of the State Hunting Regulation Model in Lithuania

Kitose užsienio valstybėse medžioklės teisė dažniau siejama su žemės nuosavybe. Viena tokių tyrime nagrinėtų šalių yra Vokietija, kur medžioklės teisė ir yra laikoma žemės nuosavybės dalimi. Vokietijos federalinis medžioklės įstatymas nurodo, kad žemės savininkas turi teisę medžioti savo žemėje arba perduoti šią teisę tretiesiems asmenims. Pagal įstatymą teisė į medžioklę dažniausiai perduodama nuomos principu. Žemės savininkui turint vientisą 75 ha ar didesnę žemės sklypą yra sudaromas privatus medžioklės plotas. Šiuo atveju savininkas turi teisę tame plote medžioti pats arba gali išnuomoti šią teisę medžiotojų draugijoms. Jeigu vientisas žemės sklypas yra mažesnis nei 75 ha, žemės plotas yra prijungiamas prie kitų, taip sudarant medžioklės bendrijas. Medžioklės bendrijos nariais tampa žemės savininkai, kurių žemės plotai buvo sujungti. Taip suformuota žemės savininkų bendrija įgauna teisę nuspręsti, kam gali būti išnuomojama teisė į medžioklę jų žemės plotuose (Bundesjagdgesetz, 1976). Nors Vokietijoje yra taikomas nuosavybės medžioklės reguliavimo modelis, valstybė išlaiko netiesioginį, bet svarbų vaidmenį užtikrinant šios veiklos priežiūrą. Vokietijos valstybė taip pat nustato laukinių gyvūnų apsaugos taisykles ir reglamentuoja medžioklės plotų sistemą (Bundesdatenschutzgesetz, 2017).

Švedijoje medžioklės teisė taip pat priklauso žemės savininkui, tačiau praktikoje ji įgyvendinama tik per vietos medžiotojų klubus ar bendruomenes. Išanalizavus Švedijos medžioklės įstatymą nustatyta, kad čia žemės savininkas taip pat gali medžioti pats ir suteikti teisę kitiems asmenims. Tačiau šiuo atveju valstybės medžioklės įstatymas nenustato medžioklės plotų dydžio ir paskirstymo, taip pat nenurodo konkretaus žemės ploto dydžio ir neišskiria jų į privačius ar bendrijoms priklausančius. Žemės savininkai bendradarbiauja su medžiotojų organizacijomis ir perduoda medžioklės teisę bendru susitarimu (Jaktlag, 1987). Vis tik Švedijos valstybės vaidmuo medžioklės reguliavime pasireiškia aktyviau. Valstybės priimti įstatymai nustato bendrus medžioklės teisės principus ir medžioklės organizavimo pagrindus, o medžioklės reglamentas detalizuoja šių principų taikymą apimant medžioklės taisykles, sezonus, leidimus, licencijas ir laukinių gyvūnų apsaugos reikalavimus. Šie aspektai rodo, kad Švedijoje yra taikomas mišrus medžioklės teisinio reglamentavimo modelis (Jaktförordning, 1987).

Suomijoje medžioklės teisė taip pat priklauso žemės savininkui, tačiau čia plačiai naudojama kolektyvinės medžioklės forma, kurią reglamentuoja Suomijos medžioklės įstatymas. Keli žemės plotų savininkai jungia nuosavus žemės sklypus į bendrus medžioklės plotus ir suteikia teisę vienai pasirinktai medžiotojų draugijai. (Metsastyslaki, 1993). Suomijos valstybė taip pat pasižymi stipriu medžioklės reguliavimu. Valstybė nustato medžioklės vykdymo tvarką, išduoda medžioklės licencijas, nustato kvotas ir reguliuoja gyvūnų populiacijos valdymą. Taigi, medžioklės teisė Suomijoje yra siejama su žemės nuosavybe, tačiau jos įgyvendinimas vykdomas laikantis valstybės nustatytos tvarkos ir kontrolės mechanizmų. Dėl šių priežasčių šios valstybės taikomas medžioklės teisinio reguliavimo modelis yra mišrus, nes yra derinami nuosavybės teisės, viešo intereso ir laukinės gyvūnijos apsaugos bei tvaraus išteklių naudojimo principai (Metsästysasetus, 1993).

Atlikus lyginamąją analizę nustatyta, kad pagrindiniai skirtumai kyla iš medžioklės teisės ir žemės nuosavybės santykio. Šis santykis lemia medžioklės subjektų teises, valstybės vaidmenį ir atsakomybių paskirstymą. Skirtingų Europos valstybių taikomų medžioklės teisinio reglamentavimo modelių palyginimas pateikiamas 1 lentelėje.

Analizės duomenys leidžia išskirti tris pagrindinius medžioklės teisinio reglamentavimo modelius. Lietuvoje vyrauja valstybinis modelis, kuriame medžioklės teisė atskirta nuo žemės nuosavybės ir suteikiama administracine tvarka. Tokiu atveju pagrindiniu santykių subjektu tampa medžiotojų organizacijos. Lenkijoje taikomas mišrus modelis, kai medžioklės teisė organizuojama valstybės pagrindu, tačiau derinant decentralizuoto valdymo elementus. Vokietijoje įtvirtintas nuosavybės modelis, kuriame medžioklės teisė laikoma žemės nuosavybės dalimi, todėl savininkas yra pagrindinis sprendimų priėmėjas. Švedijoje ir Suomijoje suformuotas mišrus modelis, jungiantis žemės nuosavybės ir administracinius aspektus. Medžioklės organizavimas perduotas savininkams ir vietos medžiotojų bendruomenėms, o valstybė nustato bendrus laukinės gyvūnijos apsaugos principus. Taigi, skirtingose valstybėse medžioklės teisė suvokiama nevienodai – kaip valstybės suteikiama privilegija, kaip nuosavybės teisės elementas arba kaip bendruomeninio išteklių valdymo forma. Lietuvos teisinis reglamentavimas labiausiai nutolęs nuo nuosavybės modelio, nes žemės savininkas turi mažiausią poveikį medžioklei jo žemėje, lyginant su kitomis valstybėmis (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Medžioklės teisinio reglamentavimo modelių palyginimas

Table 1. Comparison of legal regulation models for hunting

Kriterijus	Lietuva	Lenkija	Vokietija	Švedija	Suomija
Teisinio reglamentavimo modelis	Valstybinis	Mišrus (valstybinis ir decentralizuotas)	Nuosavybės	Mišrus (valstybinis ir nuosavybės)	Mišrus (valstybinis ir nuosavybės)
Laukinės faunos statusas	Valstybės ištekliai	Valstybės ištekliai	Siejamas su žemės nuosavybe	Bendras gamtos ištekliai	Bendras gamtos ištekliai
Medžioklės teisės turėtojas	Medžiotojų klubai	Medžiotojų sąjunga	Žemės savininkas	Žemės savininkas	Žemės savininkas
Medžioklės plotų formavimas	Administracinis	Administracinis	Pagal nuosavybę	Pagal nuosavybę	Pagal nuosavybę
Žemės savininko teisė uždrausti	Labai ribota	Ribota	Pilna	Pilna	Pilna
Valstybės vaidmuo	Labai stiprus	Stiprus	Priežiūra	Koordinuojantis	Koordinuojantis
Žalos atlyginimas	Medžiotojų klubai	Medžiotojų sąjunga	Medžioklės teisės turėtojas	Savininkas/teisės turėtojas	Teisės turėtojas

Lyginamoji analizė išskiria ne tik skirtingus medžioklės reguliavimo modelius, bet ir jų praktinį efektyvumą. Valstybinis modelis, kuris yra taikomas Lietuvoje, pasižymi aiškia centralizuota laukinės gyvūnijos kontrolės sistema. Valstybė gali vieningai nustatyti medžioklės terminus, limitus ir apsaugos priemones, todėl lengviau užtikrinamas gyvūnų populiacijos valdymas ir biologinės įvairovės apsauga. Nuosavybės modelis, kuris yra taikomas Vokietijoje, užtikrina didžiausią savininko teisių apsaugą, nes teisė medžioti laikoma žemės nuosavybės dalimi. Tai leidžia suderinti atsakomybę ir teises – tas, kas valdo žemę, valdo ir ištekliai, bei atsako už jų padarytą žalą. Tačiau šis modelis reikalauja aktyvaus savininkų dalyvavimo ir gali apsunkinti vieningą populiacijų valdymą. Skandinavijos valstybėse susiformavęs mišrus modelis laikomas tarpine alternatyva. Jame išsaugoma savininko teisė, bet remiantis valstybės nustatyta tvarka kartu užtikrinamas išteklių naudojimas ir valdymas. Tokiu būdu suderinamas viešas interesas ir nacionalinis laukinės gyvūnijos apsaugos tikslas. Atsižvelgiant į tai galima teigti, kad Lietuvos modelis geriau užtikrina centralizuotą kontrolę, tačiau labiausiai riboja nuosavybės teisę, o Skandinavijos modelis sudaro didžiausias galimybes suderinti savininko teises ir aplinkos apsaugos interesus (žr. 1 lentelė).

Išvados

1. Medžioklės teisė nėra nuosavybės teisė į laukinį gyvūną. Tai teisės aktų suteikta galimybė jį pasisavinti įstatymo nustatyta tvarka. Tai lemia skirtingą žemės savininkų, medžiotojų ir valstybės institucijų vaidmenį medžioklės reguliavimo kontekste.

2. Lietuvoje medžioklės teisė yra suteikiama administracine tvarka medžioklės plotų naudotojams. Tai leidžia Lietuvos medžioklės teisinę sistemą priskirti valstybiniam medžioklės reglamentavimo modeliui.

3. Lenkijoje medžioklės veiklą koordinuoja medžiotojų sąjunga. Vokietijoje teisė į medžioklę labiausiai siejama su žemės nuosavybe, o Švedijoje ir Suomijoje žemės savininkas ją dažniausiai įgyvendina valstybės įstatymų numatyta tvarka. Daugumoje nagrinėtų užsienio valstybių žemės savininko vaidmuo medžioklėje yra didesnis, o valstybės funkcijos dažniau apsiriboja priežiūra ir kontrole.

4. Nagrinėtos valstybės taiko tris skirtingus medžioklės reglamentavimo būdus: valstybinį, nuosavybės ir mišrų. Lietuvoje taikomas valstybinis modelis, Lenkijoje medžioklės teisė nustatoma administracine tvarka, o jos organizavimą ir vykdymą koordinuoja medžiotojų sąjunga. Vokietijoje taikomas nuosavybės modelis, o Švedijoje ir Suomijoje medžioklės teisė priklauso nuo žemės savininko ir valstybės nustatytos tvarkos. Pagrindinis skirtumas tarp modelių yra žemės savininko teisių apimtis ir valstybės dalyvavimo lygis medžioklės santykiuose.

Literatūra

1. Bean, M. J., & Rowland, M. J. (1997). *The evolution of national wildlife law*. Westport: Praeger Publishers.
2. Bundesdatenschutzgesetz (Federal Data Protection Act). (2017). Germany. Prieiga per internetą: https://www.gesetze-im-internet.de/bdsg_2018/
3. Bundesjagdgesetz (Federal Hunting Act). (1976). §11. Germany. Prieiga per internetą: <https://www.gesetze-im-internet.de/bjagd/>
4. Council Directive 92/43/EEC. (1992). *Official Journal of the European Communities*, L 206, 7–40. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj>
5. Jaktförordning (1987:905) (Hunting Ordinance). (1987). Sweden. Prieiga per internetą: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/jaktforordning-1987905_sfs-1987-905/
6. Jaktlag (1987:259) (Hunting Act). (1987). Sweden. Prieiga per internetą: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/jaktlag-1987259_sfs-1987-259/

7. Kiss, A., & Shelton, D. (2007). *Guide to international environmental law*. Leiden–Boston: Martinus Nijhoff Publishers.
8. Lisina, N., Ushakova, A., Ivanova, S., & Prosekov, A. (2023). Regulation of interaction between hunters and land users: A comparative legal study. *Laws*, 12(1), 14. <https://doi.org/10.3390/laws12010014>
9. Lietuvos Respublikos Aplinkos Ministras. (2000). Įsakymas dėl medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių patvirtinimo. Nr. 258. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.308F43BA7D00>
10. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas. (2006). Nutarimas dėl nuosavybės teisių ribojimo ypač vertingose vietovėse ir miško žemėje. Prieiga per internetą: <https://lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta198/summary>
11. Lietuvos Respublikos Medžioklės įstatymas. (2002). Nr. IX–966. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A92E17FDCD13/bGRJHsiIAb>
12. Mesinger, D., & Ociecek, A. (2021). Identification of differences in hunting management in Poland and selected European countries in the context of sustainable development. *Sustainability*, 13(19), 11048. <https://doi.org/10.3390/su131911048>
13. Metsästysasetus (666/1993) (Hunting Decree). (1993). Finland. Prieiga per internetą: <https://www.finlex.fi/en/legislation/collection/1993/666>
14. Metsästyslaki (615/1993) (Hunting Act). (1993). Finland. Prieiga per internetą: <https://www.finlex.fi/en/legislation/collection/1993/615>
15. Pacheco Coelho, M. (2011). Hunting rights and conservation: The Portuguese case. *International Journal of Latest Trends in Finance & Economic Sciences*, 1(4), 164–170.
16. Ustawa z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Hunting Law Act). (1995). Poland. Prieiga per internetą: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdul19951470713>

COMPARISON OF THE LEGAL REGULATION OF HUNTING IN LITHUANIA, POLAND, GERMANY, SWEDEN AND FINLAND

Abstract

The legal regulation of hunting plays an important role in the context of environmental protection and the sustainable use of natural resources. This field encompasses the interests of hunters, landowners, farmers, environmental organizations, and society as a whole, which are often conflicting and constitute a primary source of multifaceted disputes. In this context, the legal regulation of hunting becomes an important governance instrument aimed at ensuring ecological balance and the rational use of wildlife resources. The aim of the study is to compare hunting legal systems and to identify the main models of hunting regulation. The research employs linguistic, systematic, and comparative methods. The results of the study indicate that different models of hunting legal regulation are applied in the selected European countries. In Lithuania, hunting rights are based on a state-centered model, where hunting rights are granted by the state. In Poland, a mixed regulatory model is applied, combining elements of state-based and decentralized (community-based) regulation. In Germany, hunting rights are linked to land ownership, while in Sweden and Finland, a property-based model prevails, combining elements of both state regulation and private ownership. A comparison of hunting legal regulation models in different European countries shows that the Lithuanian legal framework is the most distant from the property-based model; therefore, the role of landowners in the context of hunting is the most limited.

Keywords: hunting rights, hunting regulations, land ownership, wildlife, comparative law, environmental law.